

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA TEŠANJ
OPĆINSKI NAČELNIK**

Broj: 02-11-3-119-10/22

Datum: 29.07.2022. godine

Na osnovu članovu 9.-14. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19 i 25/22) i članu 30. Statuta Općine Tešanj ("Službeni glasnik Općine Tešanj", broj: 11/07), Općinski načelnik *d o n o s i*

**DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA
OPĆINE TEŠANJ ZA PERIOD 2023.- 2025. GODINE**

Obrađivač:

Služba za finansije, privredu, komunalne i inspeksijske poslove

SADRŽAJ:	Str.
1/ Uvod	1
2/ Osnovni ekonomski pokazatelji	1
2/1 Makroekonomski pokazatelji	1
2/2 Budžeti gradova/općina u Federaciji BiH	5
2/3 Nužne pretpostavke razvoja	6
2/4 Pokazatelji sa općinskog nivoa	7
3 Prihodovna osnova budžeta	10
3/1 Porezni prihodi	10
3/2 Neporezni prihodi	11
3/3 Tekući grantovi	12
3/4 Kapitalni grantovi i primici	12
3/5 Prenesena sredstva iz prethodne godine	12
3/6 Kreditno zaduženje	13
4/ Rashodi i izdaci budžeta	13
5/ Projekcija prihoda i primitaka	14
6/ Projekcija rashoda i izdataka	15

1/ Uvod

Dokument okvirnog budžeta (u daljem tekstu DOB) je akt koji sadrži makroekonomske projekcije i prognoze budžetskih sredstava i izdataka za naredne tri godine i na njemu se zasniva priprema i izrada budžeta za narednu budžetsku godinu. Trogodišnje planiranje budžeta obaveza je za sve korisnike budžetskih sredstava i vanbudžetskih fondova. Njegova izrada obezbjeđuje bolju procjenu prihoda i primitaka kao budžetske osnove za realizaciju programa i projekata, te bolje upravljanje rashodima i izdacima sa uspostavom željene strukture budžeta i planiranje realizacije višegodišnjih programa. Posebno se obezbjeđuje upravljanje resursima za realizaciju programa i mjera definisanih u Strategiji razvoja Općine.

Postupak pripreme DOB-a počinje dostavljanjem instrukcije broj 1. o načinu i elementima izrade DOB-a koja sadrži: osnovne ekonomske pretpostavke i smjernice ekonomske i fiskalne politike, tabele pregleda prioriteta budžetskih korisnika, te dinamiku i rokove pripreme DOB-a. Izrada DOB-a zasniva se na procjeni privrednih tokova i aktivnosti, razvoja društvenog i socijalnog sektora, te makroekonomskih indikatora i projekcija prihoda i rashoda institucija u BiH.

Planiranje budžeta se zasniva na preliminarnoj procjeni prihoda iz DOB-a, a rashodi se utvrđuju isključivo u okviru definisanih raspoloživih sredstava. Realnom procjenom prihoda obezbjeđuje se nesmetano funkcionisanje Organa uprave i realizacija ciljeva i politika koji su obuhvaćeni općinskim budžetom. U suprotnom javlja se nedostatak sredstava ili višak sredstava koja nisu obuhvaćena odlukama zakonodavnih organa vlasti.

Izrada ovog dokumenta je zasnovana na postojećoj zakonskoj regulativi i svim rješenjima koja iz nje proizilaze, tako da će eventualne izmjene iste bitno utjecati i zahtjevati korekciju samog DOB-a.

2/ Osnovni ekonomski pokazatelji

Za izradu DOB-a korištene su projekcije prihoda od direktnih i indirektnih poreza za period 2023.-2025. godine i drugi pokazatelji i smjernice zvaničnih institucija u BiH, kao i pokazatelji sa općinskog nivoa.

2/1 Makroekonomski pokazatelji

Privredna kretanja u BiH se ne mogu posmatrati izolovano od okruženja. Kretanje ekonomskog rasta, industrijske proizvodnje, zaposlenosti, bruto društvenog proizvoda u BiH je uslovljeno vanjskim faktorima i usko vezano za kretanje u okruženju, tako da se sve analize naslanjaju i na projekcije zemalja Evropske unije i bližeg okruženja.

Upravo je to pokazala kriza izazvana pandemijom COVID-19 iz 2020. godine i kriza izazvana ratnim sukobom u Ukrajini koji su prouzrokovali globalne poremećaje. Egzistiranje krize pojedinačne ekonomije, pa i BiH, zahtijeva provođenje mjera za koje se mogu koristiti eksterni izvori finansiranje, te prednosti potražnje i resursa zdravih ekonomija okruženja. Prevažilaženje krize i napredak se može ostvarivati i sa malim i usporenim mjerama, kao što je to slučaj sa BiH. U slučaju globalne krize naša ekonomija, ionako osjetljiva i nestabilna, posebno pokazuje osjetljivost uz manju sposobnost prilagođavanja nastalim uslovima, a posljedice traju duže od razvijenih ekonomija. Razvijene zemlje su u stanju da pruže veću podršku privredi, socijalno osjetljivim kategorijama, pa i zdravstvenom sektoru sa nizom mjera. Konačno, ekonomije razvijenih zemalja se prestrukturiraju, a kapital nalazi kanale za prilagođavanje promjenama u strukturi potrošnje.

Kada je u pitanju BiH, za razliku od perioda pandemije, u vrijeme krize izazvane nestašicom roba, energenata i poremećaja na svjetskom tržištu usljed rata u Ukrajini, došlo je do rasta cijena i inflacije, te pada kupovne moći stanovništva i usmjeravanje potrošnje na osnovne životne namirnice.

S druge strane, ovo je imalo za posljedicu rast prihoda budžeta svih nivoa vlasti, koji je doveo do mogućnosti usmjeravanja ostvarenog suficita prema socijalno osjetljivim kategorijama stanovništva, podršku privredi i provođenju politika vlada u raznim segmentima (populacijska, socijalna, energetska i drugo).

Nakon pada u 2020. godini, uslijed globalnog usporavanja ekonomske aktivnosti, naplata javnih prihoda u 2021. godini zabilježila je ponovnu uspostavu pozitivnog trenda kretanja. Tako je, ukupan konsolidirani nivo naplate u Federaciji BiH u 2021. godini iznosio nešto više od 9.948 miliona KM i bio je veći za 13% ili za 1.145,1 miliona KM u odnosu na ostvarenje iz 2020. godine. U poređenju sa „predpandemijskom“ 2019. godinom, koja je bilježila rekordnu naplatu, ostvarenje prihoda u 2021. godini bilo je veće za 5,76% ili za 541,9 miliona KM.

Provođenje svih mjera na ublažavanju posljedica i prevazilaženje krize je otežano zbog neusklađenosti u djelovanju različitih nivoa vlasti, te blokada i permanentne krize u funkcionisanju vlasti na državnom nivou. Zbog toga se očekuje manja efikasnost mjera uz produžavanje krize.

Federacija BiH je u periodu od 2016. do 2019. godine zabilježen rast BDP-a po prosječnoj stopi od 3,2 posto. U 2020. godini, uslijed krize uzrokovane pandemijom COVID-19 virusa, zabilježen je realni pad od 3,6 posto. Za 2021. godinu su objavljeni podaci o ostvarenom rasu BDP-a za 13,2% nominalno, te realni rast za 8%. Projiciran je dalji oporavak i rast ekonomije Federacije BiH od 2,5 u 2022. godini, te dalje u 2023. godine 3,2, 2024. godine 3,1 i 2025. godine 3,6 posto.

Službeno objavljeni podaci obima industrije u Federaciji BiH za 2021. godine ukazuju na oporavak ove oblasti sa zabilježenim rastom od 10,1 posto. Rast u ovolikoj mjeri je iskazan zbog niske osnovice iz krizne 2020. godine, ali je isti ohrabrujući. Rast je zabilježen i u svim drugim oblastima izuzev poljoprivrede, šumarstva i ribolova. Najveći rast od 19,2 posto je zabilježen u uslužnim djelatnostima (trgovina, prijevoz, hotelijerstvo i ugostiteljstvo).

U narednom tabelarnom pregledu su iskazani makroekonomski pokazatelji kako slijedi:

Makroekonomski pokazatelji za period 2020-2025						
INDIKATOR	Zvanični podaci	Projekcije				
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Nominalni BDP u milionima KM	35.436	37.578	39.590	41.344	43.303	45.489
Nominalni rast u %	-3	6	5,4	4,4	4,7	5
BDP deflator (prethodna godina = 100)	100,02	100,6	103,2	101,3	101,7	101,6
Realni BDP u milionima KM (prethodna godina = 100)	35.376	37.344	38.364	40.802	42.568	44.790
Realni rast u %	-3,2	5,4	2,1	3,1	3	3,4
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	-1	2	6	1,8	1,7	1,5
Potrošnja u milionima KM	32.360	34.018	35.994	37.104	38.186	39.299
Realni rast u %	-2,3	3,7	0,5	1,2	1,2	1,3
Vladina potrošnja u milionima KM	7.129	7.272	7.504	7.722	7.961	8.200
Realni rast u %	1,3	1,3	0,7	0,4	0,6	0,5
Privatna potrošnja u milionima KM	25.232	26.747	28.489	29.382	30.225	31.099
Realni rast u %	-3,2	4,4	0,5	1,4	1,1	1,5
Investicije (bruto) u stalna sredstva u	7.779	8.520	9.061	9.700	10.650	11.700

milionima KM						
Realni rast u %	-4,1	4,8	0,7	5,1	7,8	7,8
Vladine investicije u milionima KM	1.674	1.683	1.758	1.931	2.220	2.553
Realni rast u %	80,5	-1	2,7	7,6	11,7	11,7
Privatne investicije u milionima KM	6.105	6.838	7.302	7.770	8.430	9.147
Realni rast u %	-15	6,4	0,3	4,5	6,8	6,8
Uvoz u milionima KM	16.601	21.118	25.190	23.978	28.588	30.458
Nominalni rast u %	-14,8	27,2	19,3	7,1	6	6,9
Realni rast u %	-13,6	12,3	6,1	4,1	4	4,6
Izvoz u milionima KM	11.820	16.142	19.586	21.370	23.129	25.042
Nominalni rast u %	-17,5	36,6	21,3	9,1	8,2	9,3
Realni rast u %	-16,1	20,6	10,6	6,9	6,2	6,1
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	18,5	19,6	19,4	20,2	21,3	22,8
Bilans tekućeg računa u milionima KM	-1.286	-1.155	-1.539	-1.488	-1.334	-1.312
Rast u %	29,5	-11,2	33,3	-3,3	-10,4	-1,6
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-3,7	-3,1	-3,9	-3,6	-3,1	-2,9

IZVOR: DEP-Dokument okvirnog budžeta FBiH, Makroekonomske projekcije 2023-2025, mart 2022. g.

Najvažniji i najizdašniji prihod svih nivoa vlasti predstavljaju indirektni porezi (PDV i drugo), te se u narednom tekstu daje poseban osvrt na isti.

Federalno ministarstvo finansija svake godine radi projekciju prihoda za cjelokupnu FBiH. Ova projekcija je osnov za izradu budžeta svih nivoa vlasti. Shodno tome, za naredni trogodišnji period nam je dostavljena slijedeće aktuelna projekcija.

Prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinstvenog računa				
Vrsta prihoda	Projekcija			
	2022	2023	2024	2025
1. Prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinstvenog računa	286.467.478	301.577.329	316.390.589	342.712.636
1.1. Kantonalni budžet	240.435.522	256.858.735	270.182.221	292.659.972
1.2. Općinski/gradski budžeti	46.031.956	44.718.594	46.208.369	50.052.664
1.2.1. Breza	1.669.420	1.621.788	1.675.817	1.815.237
1.2.2. Doboju Jug	451.658	438.772	453.389	491.109
1.2.3. Kakanj	4.953.945	4.812.602	4.972.931	5.386.653
1.2.4. Maglaj	2.975.797	2.890.893	2.987.202	3.235.721
1.2.5. Olovo	1.369.267	1.330.200	1.374.515	1.488.867
1.2.6. Tešanj	5.176.916	5.029.210	5.196.756	5.629.099
1.2.7. Usora	731.800	710.921	734.605	795.720
1.2.8. Vareš	1.137.721	1.105.260	1.142.081	1.237.096
1.2.9. Visoko	4.608.055	4.476.580	4.625.715	5.010.550
1.2.10. Zavidovići	4.859.612	4.720.959	4.878.236	5.284.079
1.2.11. Zenica	14.190.066	13.785.202	14.244.448	15.429.512
1.2.11. Žepče	3.907.699	3.796.207	3.922.675	4.249.021

IZVOR: Federalno ministarstvo finansija BiH - Makroekonomske projekcije 2023-2025, mart 2022. godine

Potrebno je istaći da ove projekcije sa općinskog nivoa treba uzimati sa rezervom, budući da se za narednu godinu priprema nova metodologija za utvrđivanje raspodjele na svim nivoima vlasti. Na cjelokupnu raspodjelu ove grupe prihoda izuzetan utjecaj ima zaduženost u FBiH, kako stanje vanjskog duga, tako i stanje dospjelih obaveza (glavnica i kamata), budući da rast ovih obaveza

direktno umanjuju sredstva za raspodjelu, bez obzira koji nivo vlasti se zadužuje i vrši otplatu kredita.

Projekcija otplate vanjskog duga Federacije BiH u periodu 2022.-2025. godine, u milionima KM, uključujući i dug koji je supsidijarno prenesen na krajnje korisnike, data je slijedećem tabelarnom pregledu.

Kategorija duga	2022.		2023.		2024.		2025.	
	glavnica	kamata	glavnica	kamata	glavnica	kamata	glavnica	kamata
Relevantni dug	465,85	70,5	697,01	68,46	727,59	59,86	593,36	52,93
Direktni dug	8,06	2,08	7,95	1,76	4,81	1,52	4,81	1,36
Ukupno	473,91	72,58	704,96	70,22	732,4	61,38	598,17	54,29

Izvor: FMF

VRSTE PRIHODA	PROJEKCIJE			
	2022	2023	2024	2025
I POREZNI PRIHODI	1.836.338.373	2.028.680.002	2.093.624.158	2.057.550.192
1. Prihodi od indirektnih poreza	1.761.270.932	1.956.022.226	2.018.713.991	1.980.242.900
1.1. Prihodi od indirektnih poreza koji pripadaju Budžetu Federacije BiH	1.228.992.181	1.193.927.142	1.233.702.156	1.336.339.739
1.2. Sredstva na ime finansiranja vanjskog duga	532.278.751	762.095.084	785.011.835	643.903.161

IZVOR: Federalno ministarstvo finansija - DOB za period 2023.- 2025. godine.

Ključna je činjenica, koja se može uočiti iz ovog pregleda, da se bez obzira na rast ukupnih prihoda, sredstva za raspodjelu umanjuju, zbog rasta otplata vanjskog duga FBiH.

Upravo se ovaj dio zakonskog rješenja, kojim svi nivoi vlasti, uključujući i JLS, vraćaju kreditna sredstva iz zajedničkih prihoda bez obzira koji nivo vlasti se zadužuje, mora promijeniti i predmet je razmatranja od strane Komisije – radne grupe koja je formirana na inicijativu Parlamenta Federacije BiH.

Da bi se sagledao nesrazmjer u zaduženju i povratu sredstava ističemo slijedeće stanje duga u FBiH po strukturi:

Ukupan dug Federacije BiH, kantona, gradova, općina i javnih preduzeća u FBiH (u daljem tekstu: ukupan dug u FBiH) na dan 31.12.2021. godine iznosi 6.525,67 miliona KM. U navedenom iznosu duga, dug FBiH iznosi 3.118,67 miliona KM ili 47,79% ukupnog duga u FBiH. U ukupnom dugu kantoni učestvuju sa 7,25% (473,28 miliona KM), općine i gradovi sa 4,22% (275,56 miliona KM), javna preduzeća i ostali korisnici sa 40,73% (2.658,16 miliona KM).

Vanjski dug u Federaciji BiH iznosi 5.402,01 mil. KM i čine ga:

- dug FBiH u iznosu od 2.357,59 miliona KM
- dug kantona u iznosu od 230,81 miliona KM
- dug gradova i općina u iznosu od 199,92 miliona KM i
- dug javnih preduzeća i ostalih korisnika u iznosu od 2.613,69 miliona KM

Unutrašnji dug u Federaciji BiH iznosi 1.123,67 miliona KM i čine ga:

- dug FBiH u iznosu od 761,08 miliona KM
- dug kantona u iznosu od 242,47 miliona KM
- dug gradova i općina u iznosu od 75,65 miliona KM.

2/2 Budžeti gradova/općina u Federaciji BiH

Lokalni nivo vlasti u Federaciji BiH sastoji se ukupno od 79 jedinica lokalne samouprave i pravno je regulisan kroz Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH. Ovaj Zakon definiše djelokrug i izvorne nadležnosti gradova i općina, organizaciju i načine finansiranja.

U narednom tabelarnom pregledu iskazujemo podatke iz DOB-a FBiH za period 2022.-2024. godine, budući da tabela za naredni ciklus nije iskazana u novom dokumentu. Stoga su podaci za budžete gradova i općina vezani za planove budžeta za 2020. godinu, te projekcije zbirnih rashoda i izdataka gradova i općina za naredni četverogodišnji period prikazani kako slijedi:

Rashodi i izdaci	Plan budžeta općina F BiH za 2020. godinu ²	Projekcija budžeta općina F BiH za 2021. godinu	Projekcija budžeta općina F BiH za 2022. godinu	Projekcija budžeta općina F BiH za 2023. godinu	Projekcija budžeta općina F BiH za 2024. godinu
Plate, naknade, doprinosi	253.905.512	271.961.271	271.974.869	271.988.468	272.002.067
Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge	167.666.036	195.284.877	178.270.897	178.715.709	183.004.886
Tekući transferi	245.006.941	260.024.363	249.313.456	250.658.747	256.674.557
Kapitalni transferi	105.145.585	112.095.581	109.682.737	110.696.533	113.353.250
Izdaci za kamate	4.216.747	5.181.421	4.117.212	4.129.563	4.311.264
Tekuća rezerva					
Izdaci za nabavku stalnih sredstava	180.280.949	306.376.819	184.952.831	186.454.923	194.658.940
Izdaci za finansijsku imovinu	265.735	454.800	0	0	0
Otplata dugova	18.848.374	29.385.080	18.800.000	18.800.000	18.800.000
UKUPNO	975.335.880	1.180.764.211	1.017.112.002	1.021.443.943	1.042.804.964

IZVOR: Federalno ministarstvo finansija - DOB za period 2022.- 2024. godine.

Analiza federalnog ministarstva finansija i Vlade Federacije BiH iz DOB-a za period 2023.-2025. godine pokazale su slijedeće:

Izdaci za plate, naknade i doprinose u 2022. godini (planirani iznos) imaju učešće u ukupnim rashodima od 25,8%, u odnosu na izvršenje 2021. godine bilježe rast od 10,2%, dok se za naredni srednjoročni period projicira rast po stopi od 0,05%. Ova projekcija pretpostavlja zadržavanje ove vrste izdatka na istom nivou, uz minimalno usklađivanje sa dozvoljenim rastom definisanim u Kolektivnom ugovoru za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge u planiranom iznosu tekuće godine ima učešće u ukupnim rashodima od 19,8%. U 2023. godini se očekuje rast ovih izdataka po stopi od 3,7%, zatim blagi rast u 2024. godini i 2025. godini.

Udio tekućih transfera u ukupnim rashodima u 2022. godini iznosi 25,9% i u narednom periodu se očekuje rast istih po prosječnoj stopi od 2,5%.

Kapitalni transferi, s druge strane, uzimaju učešće u ukupnim rashodima od 8,4%. Pretpostavka je da će se u narednom periodu zadržati na relativno istom nivou.

Izdaci za nabavku stalnih sredstava su u 2022. godini planirani u većem iznosu u odnosu na izvršenje u 2021. godine i pretpostavlja se da su isti namijenjeni za izgradnju, rekonstrukciju i investiciono održavanje puteva u jedinicama lokalne samouprave. Za naredni trogodišnji period se projicira da će se ovi izdaci zadržati na relativno istom nivou u odnosu na izvršenje za 2021. godinu. Očekuje se da će zbirni rashodi i izdaci gradova i općina u periodu od 2023. godine imati učešće u BDP-u Federacije BiH po stopi od 4,2%, te stopi od 4,1% i 4,0% u narednom srednjoročnom periodu.

U periodu od 2023. - 2025. godina Federalno ministarstvo finansija je na osnovu istorijskih podataka o izvršenju, kao i konzervativnijim pristupom izradilo projekcije potrošnje, za koji se očekuje da će rezultirati pozitivnim finansijskim rezultatom.

2/3 Nužne pretpostavke razvoja

Za stvarni oporavak, napredak i poboljšanje performansi privrede i ekonomije uopšte neophodno je, pored drugih mjera (pokretanje javnih radova, poticajne mjere i sl.), stvarno ubrzanje strukturnih reformi, sa posebnim akcentom na povećanje plata uz smanjenje opterećenja na plate.

Kao što je to iskazano i u Informaciji DEP-a, rast domaće potražnje kroz povećanje privatne potrošnje i investicija treba da bude osnovni oslonac za ekonomski rast. Upravo ovaj segment (rast plata i smanjenje opterećenja na plate) ima ključnu ulogu u tome, a što je obrazloženo u narednom pasusu ovog dokumenta.

Evidentan rast javnih prihoda i dobiti preduzeća, trebaju biti osnova za pokretanje reforme sa mrtve tačke. Svjedoci smo niza godina u kojima se nije pronašao načina da se finalizira rješenje zakonske regulative po pitanju doprinosa i poreza na dohodak, te da se polemika vodi samo o svega 2 do 3 procenta u stopama. Znači da je po pitanju struke ponuđeno dobro zakonsko rješenje koje se naslanja na prakse zemalja EU, a da se konačno treba prelomiti i pozicionirati određene stope.

Između ostalog, kao temeljnu promjenu ističemo paralelnu regulaciju dva segmenta:

1. Umanjenje doprinosa i porez na dohodak uz oporezivanje svih primanja po istom principu uključujući i dividende po osnovu kapitala;

2. Ustanovljavanje mehanizma konstantnog uvećanja minimalnih plata vezivanjem za prosječnu platu u FBiH (mjesečni ili tromjesečno iskazani nivo prosječne plate). Trenutno rješenje (Uredba Vlade FBiH) predviđa da minimalna plata ne može biti manja od 55% prosječne plate. U stvarnosti, zbog neadekvatnog rješenja, ona je već u prvoj polovini godine pala na 48,7% od prosječne plate. Na ovaj način ovaj instrument ekonomske i fiskalne politike gubi svoj smisao.

Uz oporezivanje ostalih naknada (topli obrok, prijevoz i drugo), minimalna plata bi se trebala definisati na nivou od 60 do 65% od prosječne plate, a ona bi tada iznosila 800 do 900 KM.

Ovim bi se obezbijedio zamajac za dalji rast svih isplata uposlenih u Federaciji BiH.

Uz ovo je potrebno definisanje i mjera za potporu osjetljivih privrednih sektora, uz navedeni prvi segment mjera – rasterećenje privrede umanjnjem doprinosa i poreza (kompenzirajući efekt).

Ovo bi dovelo do restrukturiranja raspodjele i bolje iskorištenosti ostvarenih dobiti privrednih društava, koji su niz godina koristili poreske povlastice i niska primanja uposlenih za razvoj i akumulaciju, kao i dijela dobiti koja se ne reinvestira i koja završava na štednji. Pokazatelji Centralne banke govore o ogromnoj štednji „građana“, koja se odnosi na manji broj lica. Ovako zakovana štednja sputava dalji razvoj, zbog smanjene potrošnje i niske kupovne moći najvećeg dijela stanovništva u BiH. Rast potrošnje je osnova za razvoj značajnog dijela domaće proizvodnje i supstituciju uvoza roba.

Primjera radi, porez na dobit u I polovini 2022. godine je veći za 111.893.932 KM, odnosno za 52,67% od uplaćenog poreza na dobit u istom periodu 2021. godine.

Kada se uzme u obzir da ovaj iznos predstavlja 10% od ostvarene dobiti u tom periodu, konstatujemo da su dobiti preduzeća u jednom polugodištu porasle za 1,12 milijardi KM.

U isto vrijeme, za isti period, porezi na dohodak su porasli za 20,06%, odnosno 45.745.419 KM.

I ovaj iznos takođe predstavlja 10% od ostvarenog oporezivog dohotka, tako da se može zaključiti da je oporezivi dohotka porastao za svega 457 miliona KM (naspram 1,12 milijardi KM dobiti).

Ukupna dobit prema uplatama u I polugodištu 2022. godine je iznosila 3,24 milijarde KM, a istovremeno oporezivi dohotci 2,73 milijardi KM. Izvedeno se može dobiti i podatak o ostvarenim polugodišnjim dohotcima u FBiH od ukupno 3,5 milijardi KM (broj zaposlenih x prosječna plata x

6 mjeseci). Pored toga, blizu 25% radnika je zaposleno u javnom sektoru koji ne iskazuje dobit, tako da je ovaj jaz u raspodjeli poslodavac zaposleni daleko veći. Konačno, analize su pokazale, da su zajedno sa cijenama ulaza (sirovine i trgovačke robe) rasle i marže

Ovim smo željeli iskazati negativan trend u pogledu postizanja **održive globalne raspodjele prihoda u društvu** i u pogledu pogoršanja položaja radnika u Federaciji BiH. Neblagovremeno i neadekvatno djelovanje vlasti (podrška privrednicima bez obaveze prema radnicima) i poduzimanje mjera koje predstavljaju samo reakciju na ovo stanje nejednakosti, dovodi samo do produbljenja nastalog jaza.

Država treba obezbijediti ambijent kojim će se zadržati preostali radnosposobni korpus sa kompetencijama. Pojedinačne akcije privrednih subjekata, kao što je kompanija Megle BH Bihać koja je još 2019. godine definisala minimalnu platu uposlenika od 1.000 KM, su rijetke. Većina kompanija koristi situaciju da još uvijek imamo „višak“ radne snage, a u suštini najagilniji i najsposobniji dio radne snage odlazi u inostranstvo. Godinama, iza rata, odliv radne snage se odvijao u okviru grupe radnika nižih kvalifikacija, dok se sada trend značajno mijenja. Sve više odlaze lica sa visokim obrazovanjem i kompetencijama, jer se i tržište rada globalizovalo. Poslovni angažman se sad ugovara iz vlastitog doma putem elektronske komunikacije, prijavom na pozive firmi širom svijeta.

Ove mjere bi predstavljale osnovni zamajac i dovele bi do poboljšanja niz performansi u FBiH:

- Uvećanje opšte potrošnje, budući da uposleni sa najmanjim primanjima nemaju kapacitet za štednju, te se cjelokupne isplate prelijevaju u određeni vid potrošnje;
- Uvećavanje prihoda od doprinosa i poreza na plate (bez obzira na smanjenje stopa), budući da se značajno uvećava osnovica za obračun. Rast osnovice se ne mjeri samo kroz rast minimalnih, nego i ostalih plata, jer se moraju korigovati i primanja drugih grupa uposlenih koji su već bili iznad minimalnih primanja, lančano, sve do onih najvećih;
- Uvećanje poreza od indirektnog oporezivanja (PDV) zbog rasta prometa;
- Smanjenje opšte štednje uz obezbeđenje mogućnosti plasiranja i vraćanja sredstava u privredne tokove;
- Smanjenje obima sive ekonomije, budući da je značajan dio poslodavaca vršio isplate „na crno“ kao dodatak na izuzetno niske plate uposlenih, a radi njihovog zadržavanja u radnom odnosu. Takođe je značajan dio poslodavaca vršio „nagrađivanja“ uposlenih iz vlastitih dividendi koje nisu ničim bile oporezovane (još uvijek nisu). I ovaj vid isplata bi se oporezivanjem dividendi učinio manje atraktivnim iako je „legalan“;
- Rast investicija, budući da se rastom prometa uvećava tržišni prostor i posebno potreba za uslužnim djelatnostima i
- druge implikacije na zapošljavanje, negativne migracije unutar BiH i odlaske stanovništva van BiH, promet nekretnina i slično.

2/4 Pokazatelji sa općinskog nivoa

Pored makroekonomskih pokazatelja i gore navedenih projekcija, za realizaciju općinskih, prije svega neporeznih prihoda, korišteni su i pokazatelji ekonomskih i privrednih kretanja vezanih za teritoriju Općine.

Iskustvo je pokazalo da je privreda Tešnja daleko fleksibilnija u odnosu na sredine u kojima su locirani stari veliki privredni sistemi. Stoga je početkom pandemije došlo do prestrukturiranja i preorjentisanja niza privrednih subjekata na druge aktivnosti i vidove proizvodnje. To je rezultiralo daleko manjim padom aktivnosti, prometa i drugih ekonomskih pokazatelja u odnosu na FBiH u cjelini (Tešanj 2,09% u odnosu na federalni prosjek od 9,03%).

S druge strane, izlaskom iz pandemije rast privrede Tešnja u 2022. u odnosu na 2021. godinu iznosi 11,28%, što je ispod prosjeka FBiH, koji iznosi 17,43%. Rast cijena specifičnih roba je doveo do rasta prometa JLS gdje su locirane cementare, željezara, velike uvozničke firme i slično, za razliku od Tešnja.

Utjecaj lokalne ekonomije i privrednih tokova na pojedine općinske prihode i budžet u cjelini značajno se razlikuje u zavisnosti od vrste prihoda.

Zbog toga ističemo slijedeću vezu najvažnijih grupa prihoda općinskog budžeta sa lokalnom ekonomijom kako slijedi:

-Prihodi od indirektnih poreza (PDV i drugo) predstavljaju grupu prihoda na koje privredni tokovi i aktivnosti na teritoriji naše Općine nemaju nikakav utjecaj, tako da se ekonomski rast i razvijenost privrednih subjekata Općine uopšte ne odražava na rast ove grupe prihoda. Napominjemo da je ova grupa prihoda najvažnija i najizdašnija, ne smo za općinski budžet, nego i sve druge nivoe vlasti.

Uplate indirektnih poreza koje izvrše privredni subjekti sa teritorije Tešnja nemaju nikakav utjecaj na visinu prihoda Općine od indirektnih poreza.

Naglasili bismo još jednu činjenicu. **Po prirodi ovi porezi se naplaćuju od građana, njih plaćaju građani** privrednim subjektima kod krajnje potrošnje, a privredni subjekti samo vrše naplatu i transfer istog državi. Krajnji korisnik plaća cjelokupan iznos PDV-a. Izuzetak čini samo izvoz roba i usluga.

-Nasuprot tome, prihodi od direktnih poreza zavise od privrednih kretanja na teritoriji Općine, tako da oni zavise od broja zaposlenih i visine primanja (plata) istih, kao i od ostvarenog prometa nekretnina i imovine uopšte. Općina ostvaruje najveći dio ove grupe prihoda od građana dok je prihod od uplata privrednih subjekata manjeg značaja, budući da općine ne ostvaruju prihod od dobiti preduzeća.

Uplate poreza na dobit koje izvrše privredni subjekti sa teritorije Tešnja ni jednim dijelom se ne vraćaju u općinski budžet, nego predstavljaju prihod Kantona i Federacije BiH.

Kao i u slučaju PDV-a, porez na dohodak plaćaju u cjelini građani, a privredni subjekti smo obustavljaju sredstva kod isplate plata i transferišu državi.

-Treći osnovni izvor prihoda, neporezni prihodi, zavise od aktivnosti stanovništva, od privrednih kretanja na teritoriji Općine i od aktivnosti Općinske uprave. Ovo je jedina grupa prihoda koja u najvećoj mjeri zavisi od općinske regulative. Napominjemo da je rast pojedinih prihoda ove grupe u proteklih 10 godina ostvaren bez uvećanja definisanih stopa i iznosa naknada i taksi.

Pozitivna kretanja su izražena u svim segmentima i ogledaju se, između ostalog, u slijedećem:

- povećanje broja zaposlenih za 53% u odnosu na 2012. godinu,
- povećanje broja privrednih subjekata za 27% u odnosu na 2012. godinu,
- povećanje prometa nekretnina za 236% u odnosu na 2012. godinu,
- povećanje administrativnih usluga uprave za više od 129% u odnosu na 2012. godu,
- povećanje neporeznih prihoda za 69% u odnosu na 2012. godinu,
- povećanje direktnih poreza Općine za 156% u odnosu na 2012. godinu.

** Napomena: ovi pokazatelji su ostvareni bez rasta stopa opterećenja obveznika uplata, tako da je rast zasnovan isključivo na rastu obima usluge, prometa i privrednih aktivnosti uopšte.*

Nažalost, ova pozitivna kretanja nemaju utjecaj na indirektno poreze Općine koji predstavljaju najvažniji i najizdašniji općinski prihod, jer se raspodjela ne vrši na bazi uplaćenih sredstava sa teritorije Općine.

Naprotiv, zbog iskazanog rasta direktnih poreza, našoj Općini je u raspodjeli sredstava od indirektnih poreza izvršeno umanjenje koeficijenta za obračun, čime se Općini od 2022. godine

umanjuju sredstva za oko 600.000,00 KM na godišnjem nivou. Općina poduzima sve aktivnosti na redefinisaniu raspodjele prihoda, kako bi se ona učinila pravednijom i stimulativnom za općine koje više doprinose ostvarenju ukupnih prihoda.

U vezi s tim potrebno je istaći slijedeće:

Privreda općine Tešanj je pokazala vitalnost i snagu u najtežim trenucima pandemije. U Općini Tešanj je u prvih 5 mjeseci 2021. godine preko fiskalnih uređaja evidentiran promet od 649,13 miliona KM, što je svrstalo na 7. mjesto u Federaciji BiH.

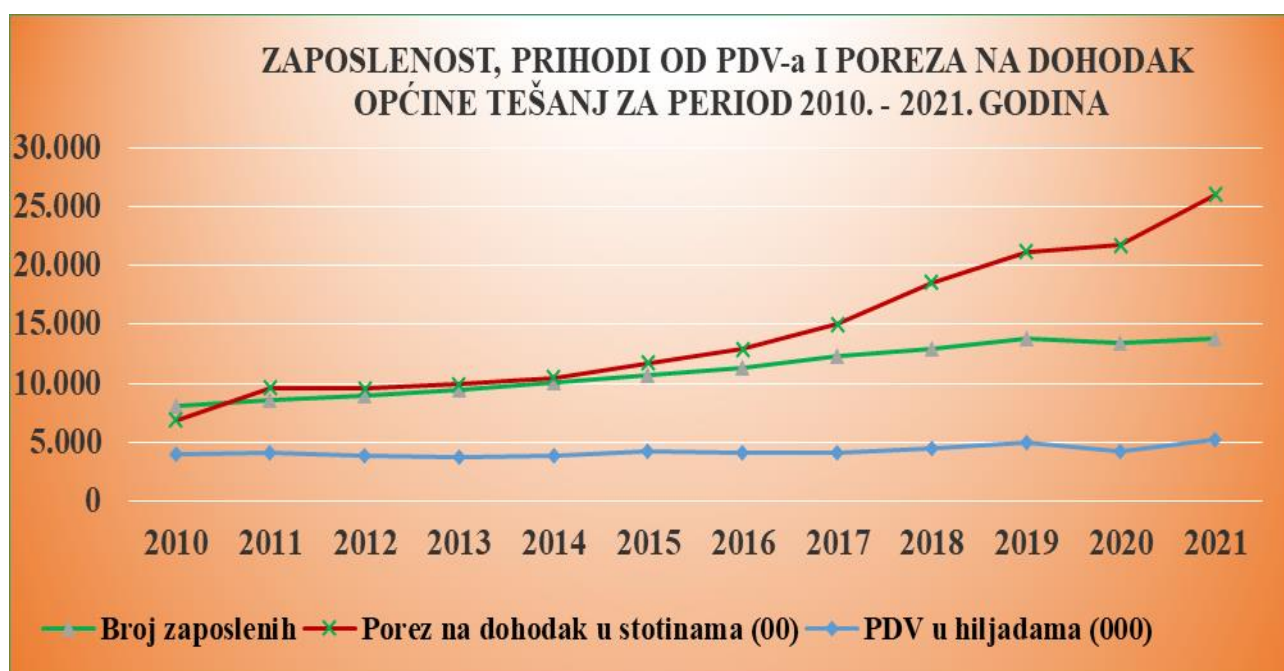
I na godišnjem nivou, u 2021. godini Tešanj sa 1,714 milijardi KM zauzima 7. mjesto u FBiH, dok je na 6. mjestu u FBiH i po omjeru broja zaposlenih na jednog penzionera (Tešanj 2,6, federalni prosjek 1,3).

Istovremeno, općina Tešanj je bila na 5. mjestu po izvozu u FBiH, sa udjelom od oko 5% u izvozu FBiH, te 25% u izvozu ZDK. U 2020. godini izvoz Općine Tešanj iznosio je 357 miliona KM, od toga izvoz u Njemačku 142 miliona KM.

Sve ove rezultate općina Tešanj ostvaruje sa oko 43.000 stanovnika. U općini Tešanj je u 2021. godini realizovan promet veći nego u gradu Zenica sa 109.000 stanovnika, koja je pored toga i sjedište Zeničko – dobojskog kantona. Umjesto da građani i zaposleni u Tešnju budu nagrađeni za ogroman doprinos široj društvenoj zajednici, kada se radi o raspodjeli i povratu javnih prihoda, Općina Tešanj je tek na 68. mjestu od ukupno 79 JLS po povratu PDV-a u odnosu na uplaćeni PDV i na 54. mjestu od ukupno 79 JLS po povratu PDV-a u odnosu na broj stanovnika.

Federalni parlament je, nakon usvajanja poslednjih Izmjena i dopuna Zakona o raspodjeli javnih prihoda u Federaciji BiH, pokrenuo aktivnosti na definisanju metodologije za donošenje nove zakonske regulative u ovoj oblasti. S toga se nadamo da će to dovesti do pravednijeg načina raspodjele kroz cjelovitu izmjenu Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH. Na taj način bi se obezbijedila jednakost prava svih građana, te jednake mogućnosti za razvoj i jačanje demokratskih principa.

Upravo naredni grafički pregled ističe ovu (ne)povezanost - direktna veza rasta broja zaposlenih i direktnih poreza i izostanak te veze u slučaju indirektnih poreza:

Industrijska zona Glinište i dio zone Bukva čija infrastruktura se intenzivno uređivala u proteklim godinama, daju dobre osnove za dalja ulaganja privrednih subjekata. Ističemo da je, nakon privremenog zastoja u vrijeme pandemije, Općina u 2022. godini obezbijedila ulaganje preko pol miliona KM u obje zone. Pored toga, postoji niz započetih investicija i van ovih zona. Okonačnjem investicija koje su u toku očekuju se dalji pozitivni efekti.

Općina Tešanj je u periodu od 2010. do 2022. godine u industrijske zone na teritoriji Tešnja obezbijedila sredstva i realizovala ulaganja u visini od 5,59 miliona KM.

Za ove namjene je iz općinskog budžeta izdvojeno direktno 2,87 miliona KM, iz sredstava ZE-DO kantona 1,16 miliona KM, iz sredstava Federacije BiH 0,88 miliona KM i iz ostalih izvora 0,68 miliona KM. Od toga u industrijsku zonu Bukva-Vila uloženo je 2,36 miliona KM, a u zonu Glinište 3,11 miliona KM.

Pored ovih ulaganja iz budžeta, generalno se može konstatovati da su privredni subjekti na teritoriji Općine izvršili značajnu akumulaciju kapitala, te da je visina kapitala dostigla mjeru koja, kroz utrošak sredstava amortizacije i reinvestiranje, daje zamajac daljim investicijama. Budući da kapital nije fizički vezan i da se konstantno transformiše, neophodno je obezbijediti njegovo dalje zadržavanje na teritoriji naše Općine.

S druge strane, u kontekstu ranije navedenog (zadržavanje radne snage, stvaranje povoljnijeg poslovnog ambijenta i drugo), potrebno je obezbijediti i ravnomjerniju raspodjelu kroz povećanje ličnih primanja uposleni. Ovo se treba obezbijediti, kako je istaknuto kroz zakonsku regulativu, ali je za očekivati da će privrednici Tešnja svojom sposobnošću anticipiranja događaja i u ovom segmentu ići ispred ostatka Federacije, možda slijedeći primjer kompanije Megle BH. Ističemo da ima veliki prostor za napredak, usljed trenutno dosta loših pokazatelja u tom segmentu. Prije svega zbog iskazanih niskih prosječnih plata uposlenih na teritoriji Tešnja. Po ovom pokazatelju zauzimamo jednu od najnižih pozicija u Federaciji BiH.

Općinska administracija nastoji obezbijediti povoljan poslovni ambijent kroz razvoj infrastrukture (komunalna, putna, elektro i drugo), te kroz podsticajna sredstva, koja se bez obzira na krizu pandemije, zadržavaju na nivou od oko 800.000 KM godišnje i povrat sredstava u privredne tokove kroz realizaciju kapitalnih ulaganja koja čine polovinu općinskog budžeta i do 14 miliona KM.

3/ Prihodovna osnova budžeta

Prihodi i primici općinskog budžeta se sastoje od poreznih i neporeznih prihoda, tekućih i kapitalnih grantova i kreditnih sredstava.

3/1 Porezni prihodi

Porezni prihodi predstavljaju najvažniji izvor općinskih prihoda.

Oni čine oko 41% ukupnog budžeta, odnosno blizu 53% budžetskih prihoda bez kreditnog zaduženja i prenesenih sredstava.

Sastoje se od direktnih (porez na dohodak, porez na imovinu i dr.) i indirektnih poreza (porez na potrošnju – PDV, carine, akcize i prihodi koji pripadaju Direkciji za ceste).

Za naredni trogodišnji period planiran je rast ovih prihoda za 2 do 16%.

- Direktni porezi

Za naredni trogodišnji period je planiran rast ove vrste prihoda, usljed inflatornih kretanja, rasta primanja uposlenih, najavljenih izmjena zakonske regulative i drugih pokazatelja.

U okviru ove podgrupe prihoda planiran je rast na slijedeće dvije stavke:

- "Porez na imovinu" je planiran sa projiciranim rastom od blizu 2% na trogodišnjem nivou, zbog uvećanja osnovice oporezivanja (broj putničkih i teretnih motornih vozila, iznajmljenih poslovnih i stambenih prostora i dr.), kao i pojačanih aktivnosti odjeljenja Porezne uprave Tešanj na evidentiranju i naplati istih.

- "Porez na dohodak" je planiran sa projiciranim rastom od 16% na trogodišnjem nivou, zbog djelimičnog rasta broja zaposlenih na teritoriji Općine, uz uvećanje porezne osnovice kroz rast primanja, a što ima direktan odraz na općinski budžet.

Planirano je zadržavanje dostignutog visokog nivoa stavke "Porez na promet nepokretnosti", budući da je na teritoriji naše Općine intenziviran proces eksproprijacije na trasi autoputa VC. Ove aktivnosti dovode do daljeg rasta prometa, uz promet koji se ostvaruje od strane privrednih subjekata. Ovaj prihod se ostvaruje po osnovu oporezivog prometovanje nekretnina na teritoriji naše Općine koji se sada ostvaruje na nivou od blizu 25 miliona KM.

- Indirektni porezi

Nakon izvršenog umanjenja pripadajućeg dijela ove grupe prihoda Općine u tekućoj godini, uspostavljen je novi nivo koji je niži za 11,5% u odnosu na proteklih 16 godina od uvođenja ove grupe prihoda 2006. godine. Bez obzira na to, ova grupa prihoda čini i dalje najizdašniji općinski prihod. Općina poduzima aktivnosti na poboljšanju cjelokupne raspodjele indirektnih poreza i aktivno učestvuje u iznalaženju novih rješenja raspodjele u okviru Parlamenta BiH.

Generalno je istaknuta potreba utvrđivanja novih koeficijenata raspodjele, zbog zastarjelosti sadašnjih rješenja iz Zakona, nepravednosti raspodjele na velike i male sredine, te uspostavljenom mehanizmu izmirenja obaveza po vanjskom dugu Federacije BiH iz fonda ukupnih sredstava i drugog.

Raspodjela prihoda po osnovu indirektnih poreza prema Zakona o pripadnosti prihoda u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 22/06, 43/08, 22/09, 35/14 i 94/15, , 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19 i 25/22) nužno se treba transformisati, uz iznalaženje opšte prihvaćenih rješenja.

Značaj izmjena zakonske regulative proizilazi i iz toga da je ova vrsta prihoda i dalje najvažniji dio općinskog budžeta. To je još izraženije na višim nivoima vlasti. Stoga je od izuzetne važnosti da se procjena ove grupe prihoda vrši na realnim osnovama i pokazateljima, a što je u ovom momentu jako teško učiniti. Bez obzira na nastali pad, učešće indirektnih porezi u ukupnim prihodima i dalje iznosi do 23%, odnosno do 42% svih poreznih i neporeznih prihoda.

3/2 Neporezni prihodi

Neporezni prihodi čine blizu 13% ukupnog budžeta, odnosno oko 24% poreznih i neporeznih prihoda. Sastoje se od tri podgrupe prihoda. Cjelokupna grupa, kao i sve tri podgrupe pojedinačno u okviru ove projekcije su definisane na postojećem nivou stopa i visina taksi i naknada.

Na taj način se ne planira uvođenje dodatnih opterećenja građana i privrede Općine.

Za naredni trogodišnji period planiran je ukupan rast ovih prihoda od 2% do 6%, planiran na bazi rasta aktivnosti, te se može reći da se ovom dijelu budžetskih prihoda pristupilo dosta restriktivno.

- Prihodi od preduzetničkih aktivnosti i imovine

Ovi prihodi većim dijelom zavise direktno od aktivnosti organa upravo, kao što je slučaj sa prihodima od iznajmljivanja, investiranja (kamata) i slično. Izuzetak čini stavka "Prihodi od davanja prava na eksploataciju prirodnih resursa, patenata i autorskih prava", koja je uslovljena isključivo procedurom ugovaranja i naplate regulisane u cijelosti od strane Kantona.

Ova podgrupa prihoda predstavlja uobičajen i stabilan izvor prihoda, te je za naredni period planira zadržavanje ove grupe prihoda na približno dostignutom nivou.

U strukturi neporeznih prihoda ova grupa učestvuje sa oko 7%.

- Naknade, takse i prihodi od pružanja javnih usluga

Ova podgrupa prihoda čini najveći dio neporeznih prihoda od blizu 90%.

I ovi prihodi većim dijelom zavise direktno od aktivnosti Organa uprave. Za naredni period planiran je ukupan rast ove podgrupe prihoda od 8% na trogodišnjem nivou.

Rast je planiran samo rastom obima aktivnosti, a ne povećanjem visina administrativnih taksa, naknada i slično.

Ova podgrupa prihoda je u proteklom periodu porasla zbog aktivnosti organa uprave na eksproprijaciji zemljišta za gradnju autoputa – koridor Vc. Ove aktivnosti su dovele do priliva sredstava na teritoriju Tešnja od oko 25 miliona KM, što je imalo utjecaj na promet nekretnina, stanogradnju i druge segmente, pa samim tim i na općinske prihode.

U proteklom periodu je došlo i do zamjene jedne vrste prihoda drugom, tako što je ukinuta naknada za korištenje građevinskog zemljišta, a uvođenjem komunalne naknade sa približno istim opterećenjem obveznika.

- Novčane kazne i ostali prihodi

Ova podgrupa prihoda svojom visinom činila je perifernu stavku budžetskih prihoda, budući da sada čini svega 2,7% neporeznih prihoda.

Za naredni period je planiran rast ove grupe prihoda zbog ostvarenja prihoda od izgrađenih parking prostora na teritoriji Tešnja, čime se uvećava i njihov značaj. Očekuje se da učešće ove grupe u ukupnim neporeznim prihodima poraste na 4%.

3/3 Tekući grantovi

Tekući grantovi se planiraju paralelno sa donošenjem budžeta viših nivoa vlasti, od kojih se isti i ostvaruju. Zbog toga je otežano njihovo precizno definisanje. Olakšavajuća okolnost je ta da su ovi grantovi namjenskog karaktera te da njihovo ostvarenje nema utjecaja na preostalo dio budžeta.

3/4 Kapitalni grantovi i primitci

Ova grupa prihoda čini od 15% do 20% ukupnog budžeta.

U okviru ove podgrupe, kao i proteklih godina, planirani su različiti vidovi grant sredstava iz inostranstva, fondova, viših nivoa vlasti, mjesnih zajednica i donatora, te od prodaje općinskog zemljišta.

Ova sredstva su namjenska i odnose se na posebne budžetske stavke rashoda i izdataka tako da njihova visina nema utjecaja na tekući dio budžeta i preostale budžetske stavke.

Planirano je zadržavanje ove grupe prihoda na dostignutom nivou bez prijenosa u narednu godinu, obzirom da je u toku realizacija niza projekata koji se sufinansiraju iz drugih izvora sredstava, kao što su projekti gradnje kanalizacionih kolektora i uređaja za prečišćavanje otpadnih voda, vodosnabdijevanja, izgradnja dvorane u Jelahu, škole u Medakovu i slično.

3/5 Prenesena sredstva iz prethodnih godina

Općina Tešanj odgovornim planiranjem budžeta konstantno zadržava akumulirani suficit koji se planom budžeta raspoređuje na realizaciju tekuće godine. Ne vrši se preformatiranje pojedinačnih budžetskih pozicija i odgovorno se odnosi prema izvršenju, tako da se i za naredni trogodišnji period planira djelimično zadržavanje postojeće prakse, uz smanjenje iste na manje od 1% budžetskih prihoda.

3/6 Kreditno zaduženje

U narednom trogodišnjem periodu je planirano povlačenje odobrenih kreditnih sredstava EIB-a za projekt WATSAN - granja kanalizacionih kolektora i uređaja za prečišćavanje otpadnih voda do 9,5 miliona KM.

Pored toga, trenutno se razmatraju opcije iznalaženja povoljnog kreditnog zaduženja za rješavanje pitanja vodosnabdijevanja i uređaja za prečišćavanje otpadnih voda, uz napomenu da se povrat sredstava kredita D.D. Toplana vrši u skladu sa postojećim Sporazumom i Odlukom Općinskog vijeća.

4/ Rashodi i izdaci budžeta

Na osnovu iskazanih zahtjeva općinskih službi i drugih budžetskih korisnika obuhvaćenih općinskim Registrom vrši se raspodjela sredstava na pojedinačne grupe rashoda i izdataka.

Ovaj dokument je rađen u postpandemijskom periodu, odnosno periodu normalizacije privrednih i društvenih tokova, ali uz aktuelnu krizu izazvanu ratom u Ukrajini. Destabilizacija globalnih tržišnih tokova i opšti rast cijena su faktori koji dodatno utječu na ukupne aktivnosti i realizaciju projekata koje provodi Općina. Potrebno je pronaći ravnotežu u raspodjeli na tekući dio budžeta sa zadovoljenjem opštedruštvenih potreba i kapitalnog dijela koji obezbjeđuje dalji razvoj zajednice.

Bez obzira na to, potrebno je istaći da se budžet Općine i DOB u svakom slučaju vezuju za Strategiju razvoja Općine. Shodno tome, kroz ovaj dokument se nastoje iznaći sredstva za realizaciju ciljeva Strategije razvoja Općine u što većoj mjeri, kako za tekuće, tako i kapitalne namjene. Bitno je naglasiti povezanost procesa izrade strategije, godišnjih i trogodišnjih planova službi sa strateškim ciljevima sa izradom DOB-a i budžeta Općine.

Shodno tome, u budžetskom dokumentu i praćenju realizacije budžeta, posebno se definiše tabela strateških ciljeva Općine sa planiranim sredstvima po visini i dinamici realizacije, uključujući sve raspoložive izvore sredstava.

Razvojna komponenta općinskog budžeta je izražena u dva segmenta. Prije svega, kroz planirana kapitalna ulaganja i kapitalne grantove koji se kreću u rasponu od 7 do 14 miliona KM, a potom i kroz grantove podrške privredi koji iznose i do 800.000,00 KM godišnje. Ove dvije grupe u pojedinim godinama čine više od 50% općinskog budžeta. Na taj način se obezbjeđuje direktno ili indirektno povrat polovine općinskog budžeta u privredne tokove.

Pored toga može se reći da je uz djelimično povećanje pojedinačnih izdvajanja, obezbjeđeno funkcionisanje lokalne administracije i mjesnih zajednica; finansiranje ranije uspostavljenih socijalnih izdvajanja sa podrškom svim socijalno osjetljivim kategorijama stanovništva putem ustanova i nevladinog sektora; obezbjeđena je značajna podrška nevladinom sektoru, sportskim i kolektivima kulture, te projektima mladih; izdvajanje dodatnih sredstva za javne ustanove koje se finansiraju iz budžeta viših nivoa vlasti; stipendiranje studija; te podrška poticajima u lokalnoj ekonomiji. Takođe su obezbjeđene komunalne potrebe i održavanje sve veće putne i druge infrastrukture, realizacija projekta utvrđenih općinskom Strategijom razvoja te druge opštedruštvene potrebe.

U ovom dokumentu su iskazane projekcije po osnovnim kategorijama, dok će sam nacrt i prijedlog budžeta obuhvatiti sve pojedinačne stavke prihoda i rashoda po ekonomskoj, organizacionoj, funkcionalnoj i fondovskoj klasifikaciji, uz utvrđenjem veze sa Strategijom razvoja Općine i ciljevima koji se planiraju realizovati u narednoj godinu.

5/ Projekcija prihoda i primitaka budžeta

EKONOMSKI KOD	Fond	PRIHODI I PRIMICI	BUDŽET ZA 2022. GODINU	PROJEKCIJA PRIHODA I PRIMITAKA		
				2023	2024	2025
710000		I PRIHODI OD POREZA	10.792.000	10.987.000	11.327.000	11.827.000
	711000	Porez na plate i dobit po staroj zakonskoj regulativi	1.500	1.000	1.000	1.000
	714100	Porez na imovinu	1.580.000	1.590.000	1.600.000	1.610.000
	716000	Porez na dohodak	3.220.000	3.400.000	3.570.000	3.750.000
	717000	Prihodi od indirektnih poreza sa jedinstvenog računa	5.988.000	5.995.000	6.155.000	6.465.000
	7152-900	Posebni porezi	2.500	1.000	1.000	1.000
720000		II NEPOREZNI PRIHODI	3.441.000	3.530.000	3.738.000	3.829.000
	721000	Prihodi od preduzetničkih aktivnosti i imovine	246.000	197.000	327.000	337.000
	722000	Naknade, takse i prihodi od pružanja javnih usluga	3.101.000	3.232.000	3.304.000	3.355.000
	723000	Novčane kazne i ostali prihodi	94.000	101.000	107.000	137.000
730000		III TEKUĆI GRANTOVI	1.460.000	1.410.000	1.310.000	1.370.000
740000		IV KAPITALNI GRANTOVI I PRIMICI	4.762.000	2.907.000	2.507.000	2.657.000
		V PRENESENA SREDSTVA IZ PRETHODNE GODINE	4.452.000	1.200.000	900.000	700.000
		VI FINANSIRANJE (ZADUŽENJE)	1.550.000	1.200.000	1.500.000	1.500.000
SVEUKUNO PRIHODI, PRIMICI I FINANSIRANJE			26.475.000	21.234.000	21.282.000	21.883.000

6/ Projekcija rashoda i izdataka budžeta

EKONOMSKI KOD	NAZIV POZICIJE BUDŽETA	BUDŽET ZA 2022. GODINU	OKVIR RASHODA I IZDATAKA		
			2023	2024	2025
1	2	3	4	5	6
611000 612000	I SREDSTVA ZA PLATE I NAKNADE	3.096.000	3.463.000	3.647.000	3.772.000
613000	II SREDSTVA ZA MATERIJAL, ENERGIJU I USLUGE	3.409.100	3.529.000	3.620.000	3.569.000
613000	1. Direktni materijalni rashodi organa uprave	1.125.100	1.140.000	1.201.000	1.150.000
613000	2. Ostale usluge za opštredruštvene potrebe	2.284.000	2.389.000	2.419.000	2.419.000
614000	III TEKUĆI GRANTOVI (TRANSFERI), KAMATE I SREDSTVA REZERVI	5.688.900	5.605.000	5.612.000	5.637.000
614100	1. Grantovi mjesnim zajednicama	580.000	610.000	620.000	630.000
614200	2. Grantovi socijalne zaštite i pomoći	1.694.900	1.649.000	1.645.000	1.654.000
614300	3. Grantovi za kulturu, obrazovanje i mlade	1.228.000	1.140.000	1.120.000	1.12.000
614300	4. Grantovi u oblasti sporta	448.000	503.000	513.000	523.000
614300	5. Grantovi udruženjima građana	155.000	155.000	155.000	155.000
614400	6. Grantovi podrške privredi i ostalo	1.400.000	1.418.000	1.415.000	1.415.000
616000	7. Kamate i operativna budžetska rezerva	143.000	130.000	135.000	140.000
821000 615000	IV KAPITALNI GRANTOVI (TRANSFERI) I IZDACI	14.068.000	8.297.000	8.063.000	8.435.000
820000	1. Podrška projektima drugih izvora i utrošak namjenskih sredstava	7.992.000	4.572.000	4.608.000	4.265.000
820000	2. Općinski projekti (novi projekti i nastavak započetih projekata)	4.264.000	2.520.000	2.300.000	2.715.000
820000 615000	3. Preostala kapitalna ulaganja i grantovi	1.812.000	1.205.000	1.155.000	1.455.000
591000	V POVRAT SREDSTAVA FINANSIRANJA	195.000	340.000	340.000	470.000
	UKUPNO RASHODI, IZDACI I FIANSNIRANJE	26.475.000	21.234.000	21.282.000	21.883.000

OPĆINSKI NAČELNIK
Mr. sci. Suad Huskić